

● تحلیل‌ها و گزارش‌ها

خصوصی‌سازی سیاست خارجی ایالات متحده

دیپلماتیک زیان‌آور، شرکای «خصوصی» به جای دولت امریکا مسؤولیت ناراضی‌هایی‌ها را عهده‌دار می‌شوند. دوم این‌که در شرایط ریاضت بودجه‌یی حاکم بر کشور، اتخاذ چنین سیاستی امکان کاهش چشمگیری از نیروها و بی‌آن‌که از توان نفوذی و تحرکات برون مرزی پنتاگون کاسته شود را می‌دهد. پنتاگون یک هسته‌ی هماهنگی ویژه و خیلی سری برای نظارت و پی‌گیری «عملیات خصوصی» در اختیار دارد. این هسته‌ی هماهنگی ویژه موسوم به فرماندهی عملیات ویژه سکوم^۱ عهده‌دار برقراری ارتباط با «نیروهای ویژه» بوده و می‌تواند برحسب نیاز و شرایط برای مداخله در کشورهای خارجی به کار گرفته شود.

اداره‌ی نظارت بر تجارت نظامی^۲ یک

برای پرهیز از بروز رسوایی‌های دیگری از نوع ایران گیت، بخش اعظمی از عملیات خارجی سرویس‌های اطلاعاتی امریکایی و پنتاگون به شرکت‌های خصوصی واگذار شده است. غالب این شرکت‌ها تحت کنترل کنگره‌ی امریکا نبوده و از منابع مالی هنگفت چندمیلیون دلاری برخوردار می‌باشند. هرچند که مدیران و کارمندان این شرکت‌ها بیشتر از اعضای سابق سازمان سیا و افسران بازنشسته «نیروهای ویژه» می‌باشند، اما این شرکت‌ها از این‌که به عنوان عوامل مستقیم سیا و پنتاگون تلقی شوند، به شدت خودداری می‌کنند.

قدرت حاکمه‌ی امریکا که خصوصی‌سازی آژانس‌های جاسوسی خود را ترغیب کرده با تشکیل شرکت‌های خصوصی دو هدف را دنبال می‌کند: نخست آن‌که در صورت وارد آمدن «ضربه‌ی سخت» یا برخوردهای

1. Special Operations Command (SOCOM)

2. Defence Trade Control

ساختار ویژه‌ی وزارت خارجه‌ی امریکا بوده که عهده‌دار نظارت و هماهنگی فعالیت‌های این شرکای «خصوصی» می‌باشد. سکوم یک نهاد خیلی مخفی و مسؤول آن سرهنگ هنری شلتون است. وی اهداف سکوم را به شرح زیر تشریح می‌کند: تخلیه‌ی پرسنل سفارت امریکا در لیبیا و سودان یا کنگوی برازاویل و پخش اطلاعات مفید روی موج‌های یک دستگاه رادیویی نصب شده در ارتفاعات رواندا.

واحدهای نظامی ویژه‌ی امریکایی موسوم به سکوم نقش مهمی را در امر مشارکت‌رسانی جهت مقابله با مناقشات در افریقا ایفا کرده و می‌کنند. تعداد ۴۷ هزار سرباز سکوم که به آنها «جنگجویان دیپلماتیک» گفته می‌شود عهده‌دار مأموریت‌های حفظ صلح و حفاظت از منابع اقتصادی مؤسسات در جهان می‌باشند.

سکوم فقط در سال ۱۹۹۶ حضور و مداخلات امریکا در ۱۴۰ کشور را عهده‌دار بوده است. سرهنگ شلتون می‌افزاید: «سکوم در مأموریت‌های بشردوستانه در سومالی، سودان، رواندا و جمهوری دموکراتیک کنگو شرکت داشته است. حضور سکوم امکان استقرار عملیات مین رویی را پس از خاتمه‌ی چندین جنگ داخلی به ویژه در آنگولا، موزامبیک، رواندا و اریتره مهیا کرده است.

در جریان بروز بحران منطقه‌ی دریاچه‌های بزرگ افریقا به ویژه در زمان آغاز تهاجم شورشی‌ها از شرق زئیر که منجر به سقوط موبوتو گردید، حضور نیروهای سکوم خیلی حایز اهمیت بود. سکوم در آن زمان مأموریت‌های لجستیکی حیاتی را برای نیروهای جنبشی داشت. این مأموریت‌ها عبارت بودند از:

یافتن محلی برای باند فرود هواپیما، امن کردن منابع آبی و مراکز تأمین آذوقه و تدارکات. علاوه بر حضور این شرکت‌های خصوصی در منطقه «دریاچه‌های بزرگ افریقا»، این شرکت‌ها روند جنگ‌های یوگسلاوی سابق را نیز تغییر داده‌اند. نهاد خصوصی منابع حرفه‌یی نظامی^۱ ارتش‌های کروات و بوسنی را آموزش و تعلیم داده است. پایگاه MPRI در ویرجینی و اسکندریه است. MPRI توسط یک سرهنگ بازنشسته‌ی ارتش امریکا به نام ورنون لوئیس^۲ در سال ۱۹۸۷ ایجاد شده است. در این شرکت خصوصی دو هزار تن از نظامیان سابق امریکا فعالیت داشته و به عنوان مهم‌ترین نهاد خصوصی کارشناسی مسایل نظامی در جهان مطرح می‌باشد. MPRI از آوریل ۱۹۹۵ در

1. Military Professional Resources (MPRI)

2. Vernon Lewis

اعظم این مبلغ توسط عربستان سعودی، کویت، برونتی و مالزی پرداخت گردید.

دو شرکت دیگر نیز فعالیت بیشتری در اجرای حساس ترین پرونده های پنتاگون و وزارت خارجه ای امریکا به عمل می آورند. این دو شرکت به نام های بتاک^۴ و وینل^۵ می باشند. شرکت بتاک در سال ۱۹۸۰ در زمان شکست عملیات آزادسازی گروگان های امریکایی در تهران ایجاد شد. بتاک بر فعالیت واحدهای نخبه ای ویژه در عملیات زیرزمینی به ویژه در مبارزات ضد تروریستی نظارت داشته و در آموزش پلیس های محلی، عملیات مبارزه با موادمخدر و هرگونه مأموریت نگهداری مشارکت می نماید. شرکت وینل مسؤلیت آموزش کادری های گارد ملی سعودی را عهده دار شده است. پنتاگون توجه خیلی زیادی به عربستان سعودی که ارتش ملی آن امروزه تقریباً منحصراً به مشاوران امریکایی بخش خصوصی وابسته می باشد، قایل است. شرکت سانگ^۶ اساساً عهده دار امنیت خانواده سلطنتی عربستان و

لحظه های حساس و بحرانی جنگ بالکان نظرات کارشناسانه ای را به ارتش کروات ها ارایه داده است. جان دینگر^۱ سخنگوی وزارت امور خارجه ای امریکا طی مصاحبه ای اذعان کرده است که شرکت منابع تخصصی نظامی MPEI به کروات ها کمک های زیادی کرده است تا از هرگونه افراط گرایی و خشونت های غیرقابل احتراز ناشی از جنگ های داخلی اجتناب شود. کمک های MPRI به کروات ها خیلی زودتر به ثمر رسید به طوری که فقط ۳ ماه بعد از حضور و مشارکت شرکت منابع تخصصی نظامی، ارتش کروات ها که تا آن زمان از هم پاشیده بود موفق به انجام یک سری عملیات تهاجمی پیروزمندانه شد. در جریان مهم ترین عملیات «طوفان برق آسا»^۲ که علیه منطقه ی کراینا^۳ صورت گرفت، صدها دهکده ی صرب نشین پس از چپاول به آتش کشیده شده و صدها غیرنظامی نیز کشته و مورد تجاوز قرار گرفته اند. در این رشته عملیات حدود ۱۶۰/۰۰۰ نفر نیز آواره گردیدند.

دولت بوسنی نیز از سرویس های شرکت منابع تخصصی نظامی MPEI در اوایل سال ۱۹۹۶ درخواست کمک کرد. برنامه ی آموزش و تعلیم نظامی نیروهای نظامی بوسنی به میزان ۴۰۰ میلیون دلار برآورد شده که قسمت

1. John Dinger
2. Lighting Storm
3. Krajina
4. Betac
5. Vinnell
6. Sang

هم‌چنین امنیت پایگاه‌هایی راهبردی هم‌چون چاه‌های نفت، تأسیسات پسالایشگاهی و صادراتی مواد سوختی می‌باشد.

از زمان وقوع جنگ خلیج فارس تعداد نیروهای شرکت سانگ دو برابر شده و امروزه رسماً به میزان ۷۵ هزار نفر رسیده است. آنها هم چنین در دستگاه اجرایی نهادهای سعودی مشارکت فعال دارند. شرکت وینل بیشتر نیروهای خود را از کلاه سبزه‌های امریکایی جنگ ویتنام انتخاب و استخدام کرده و از آنها جهت آموزش سربازان گارد ملی به ویژه طرز استفاده از سلاح‌های جدید و به کارگیری تاکتیک‌های واحدهای مکانیزه استفاده می‌کند. رسوایی ایران گیت درس و تجربه‌ی خوبی را به پنتاگون و وزارت امور خارجه‌ی امریکا داد. توسل فزاینده به این «شرکت‌های خصوصی جنگی» پوششی ایده‌آل برای پنتاگون جهت پیشبرد حساس‌ترین عملیات خود خارج از کنترل کمیسیون‌های کنگره‌ی امریکا و جوسازی‌های غیرمترقبه‌ی رسانه‌یی می‌باشد. در واقع کنگره که برطبق قانون اساسی اختیار عملیات برون مرزی سرویس‌های جاسوسی مختلف پنتاگون دارد هیچ کنترلی نمی‌تواند بر فعالیت‌های این شرکای خصوصی داشته باشد. علاوه بر خصوصی‌سازی آژانس‌های پنتاگون،

باید افزایش پیدا کردن گروه‌بندی‌های امنیتی و شرکت‌های نگهبانی را اضافه کرد. اینها در خدمت کمپانی‌های نفتی بزرگی هستند که برطبق برنامه‌های خود سیاست‌های خاص خود را پیش می‌برند. یکی از آخرین نشانه‌های چشمگیر قدرت گرفتن برنامه‌ی خصوصی‌سازی سیاست خارجی امریکا، توسل جویی این کشور به سازمان‌های غیردولتی است که اهدافشان همواره از پایه‌ی کمک‌های انساندوستانه‌ی غرض ورزانه بوده است. چندین سفارتخانه‌ی امریکا در اروپا در بهار ۱۹۹۷ با وزارتخانه‌های آموزشی کشورهای ذی‌ربط تماس گرفته و از آنها درخواست همکاری در یک برنامه‌ی گسترده‌یی که جهت ارتقای موضوع «دموکراسی» از سوی یک سازمان غیردولتی به نام سیویتاس^۱ تهیه شده، کرده است. سازمان غیردولتی سیویتاس دارای پوشش بین‌المللی چشمگیری می‌باشد. سازمان مذکور دو روزنامه را در کشور توگو تأمین مالی می‌کند. این سازمان جهت خنثی‌سازی مناقشات بین قبیله‌یی با دیگر سازمان‌های غیردولتی و کارشناسان امریکایی در افریقای جنوبی همکاری کرده و در بوسنی یک برنامه‌ی آموزش معلمان با مشارکت شورای اروپا در پیش گرفته است. سیویتاس در

1. Civitas

عرصه‌ی مذهبی منبهد به عنوان یکی از اولویت‌های اصلی نهادهای خصوصی کمک‌کننده به دولت امریکا قلمداد می‌شود. زیرا این عرصه اهرم‌های نفوذی خیلی سودمندی را فراهم می‌کند. به نظر می‌رسد در عرصه‌ی مذهبی، دفاع از حقوق اقلیت‌ها «هم‌چون بهایی‌ها در ایران از مجازات‌های اقتصادی تعیین شده علیه این کشور مؤثرتر باشد.» در ماه ژوئن ۱۹۹۸ مجلس نمایندگان با حمایت دموکرات‌ها لایحه‌ی مربوط به تعقیب و آزار و اذیت مذهبی را با اکثریت آرا به تصویب رساند. شعاع عمل این قانون به ظاهر کشورهای روسیه، چین و چند کشور اسلامی و عربی می‌باشد.

تصویب مجازات‌های اقتصادی علیه کشور به عنوان آخرین سلاح کنگره‌ی امریکا (که اکثریت آن را جمهوری خواهان تشکیل می‌دهند) می‌باشد. به کارگیری این سلاح رویارویی‌های متناقضی را بین گروه‌های لابی امریکایی به وجود آورده است. بیش از ۷۵ کشور جهان یعنی دو سوم مردم جهان، امروزه به واسطه‌ی مجازات‌های اقتصادی تعیین شده از سوی امریکا صدمه دیده‌اند. از زمان ورود کلیتون به کاخ سفید ۶۱ مجازات و تحریم اقتصادی از سوی این کشور اتخاذ شده است و در میان آنها دو قانون فرامرزی بیش از دیگر

کشورهای چک، ونزوئلا، نروژ، اتیوپی و... فعال می‌باشد. سیویتاس دارای یک سایت اینترنت است که از طریق آن پیام‌هایی که در خصوص برداشت فلسفی از دموکراسی، حقوق شهروندی و دولتی بوده به صورت بین‌المللی پخش می‌کند. هیچ‌گونه اطمینانی در دست نیست که برداشت‌های سیویتاس درخصوص جدایی دین از سیاست، نقش دولت و جوامع مذهبی با دیدگاه‌های کشورهای اروپایی (که از طرف مقام‌های امریکایی برای مشارکت در فعالیت‌های سیویتاس فراخوانده شده‌اند) هماهنگ باشد. اهداف‌نهایی سیویتاس هم چون دیگر سازمان غیردولتی امریکایی مشارکت و همراه شدن با روند جهانی شدن اقتصاد از طریق انتشار مفاهیم لیبرالی می‌باشد. از این به بعد نفوذ فکری، جایگزین «دیپلماسی قایق‌های توپدار» امریکا در جهان می‌شود. علاوه بر راهبرد متخذه قدرت حاکمه‌ی امریکا مبنی بر اجرای فعالیت‌های برون مرزی خود از طریق سازمان‌های غیردولتی و طرح مسأله‌ی حقوق بشر، این کشور از چند سال پیش، تکنیک‌های نفوذی نوین دیگری هم چون حمایت از حقوق اقلیت‌های مذهبی را جهت نیل به اهداف خود به کار می‌گیرد. بنابه گفته‌ی یک دیپلمات امریکایی مأمور در پاریس،

تحریم‌ها مشهود است:

۱. قانون هلمز برتون که مؤسسات خارجی معامله‌کننده با کوبا را مجازات می‌کند.
۲. قانون داماتو که مؤسسات خارجی که در ایران و لیبی سرمایه‌گذاری می‌کنند را به مجازات می‌رساند.

تحقیقات صورت گرفته حاکی از عدم کارایی تحریم‌ها و مجازات‌های اقتصادی و عدم تحقق اهداف مورد نظر است به طوری که در بعضی مواقع گران تمام شده و حتی عوارض جانبی نامطلوبی نسبت به مردم غیرنظامی هم

چون عراق داشته است. امریکا در تعیین مجازات‌های اقتصادی به طور غیرمنصفانه سیاست «یک بام و دو هوا» را در پیش گرفته است. به عنوان نمونه چرا عراق که فقط بخشی از قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل را اجرا می‌کند، مجازات می‌شود، اما اسرائیل که قطعنامه‌های سازمان ملل را رعایت نمی‌کند، متحمل هیچ‌گونه مجازاتی نمی‌گردد.

سفارت جمهوری اسلامی ایران - برن

